

Poznań, 3 lutego 2020 r.

Fundacja na rzecz Praw Ucznia
ul. Święty Marcin 29/8
61-806 Poznań
e-mail: kontakt@prawaucznia.pl

Dariusz Piontkowski
Minister Edukacji Narodowej
al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze!

Jednym z praw ucznia jest prawo do bezpieczeństwa, wiedzy o bezpieczeństwie i uzyskania pomocy, w które wpisuje się również możliwość uzyskania pomocy psychologicznej. Jest to zresztą jeden z celów systemu oświaty (art. 1 pkt 5 Prawa oświatowego). Po to właśnie jednym z organów systemu oświaty są poradnie psychologiczno-pedagogiczne (art. 2 ust. 6 Prawa oświatowego), a statuty szkół muszą określać zakres udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom (art. 98 ust. 1 pkt 4 Prawa oświatowego). Pomoc ta najczęściej udzielana jest przez zatrudnionych w szkołach psychologów.

Należy jednak zauważyć, że obecnie nie ma obowiązku zatrudniania w szkole psychologów, choć plany wprowadzenia takiego rozwiązania były czynione (w sierpniu 2018 r. MEN pisało: „[...] dążymy to tego, aby od 1 września 2019 r. w każdej szkole byli specjaliści z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w zależności od potrzeb uczniów”, lecz stosowne zmiany w rozporządzeniu nie zostały wprowadzone). Brak tego obowiązku sprawia natomiast, że wiele szkół psychologów w szkołach nie zatrudnia. W 2017 r. stosowne badania przeprowadziła Najwyższa Izba Kontroli, stwierdzając, iż 44% placówek oświatowych nie zatrudniło specjalisty (pedagoga ani psychologa) na odrębnym etacie¹. To pokazuje, że nie jest spełniany cel systemu oświaty dotyczący pomocy psychologiczno-pedagogicznej, co z kolei sprawia, iż potrzebujący pomocy uczniowie mają utrudnioną ścieżkę dostępu do specjalisty.

Jednocześnie należy zauważyć, że do podjęcia pracy jako nauczyciel-psycholog konieczne jest ukończenie studiów na kierunku psychologia w specjalności odpowiadającej prowadzonym zajęciom oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego (zgodnie z rozporządzeniem MEN w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli). To może sprawiać, iż część tychże psychologów będzie niedostatecznie wykwalifikowana, przez co nie będzie w stanie pomóc lub wyłącznie skieruje ucznia do poradni psychologiczno-pedagogicznej. Tymczasem należy zauważyć, że to właśnie szkolny psycholog jest osobą pierwszego kontaktu, do którego przyjdzie uczeń, którego zdrowie psychiczne jest zagrożone. Jeśli, rzecz jasna, psycholog będzie w szkole zatrudniony.

Równocześnie szkolny psycholog to także jedna z osób zatrudnionych w szkole, która powinna stać na straży godności każdego ucznia. Jeżeli bowiem uczeń czuje się godnie, nie jest w szkole szykanowany, to istnieje większe prawdopodobieństwo, że nie zapadnie na chorobę psychiczną. Tymczasem wiele przykładów wskazuje na to, że uczniowie innych uczniów notorycznie obrażają, co skutkuje złamaniem ich prawa do godności. Nie tylko zresztą

¹ <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-pomocy-psychologiczno-pedagogicznej-dla-uczniow.html>.

uczniowie nie respektują prawa ucznia do godności i dobrego imienia. Robią to także nauczyciele, którzy na uczniów krzyczą, obrażają ich, mówią o tym, że się do niczego nie nadają. Czasem także, szczególnie w przypadku osób transpłciowych, nauczyciele nie zwracają się do uczniów imieniem, które ci preferują, lecz imieniem zapisanym w dokumentach, co również godzi w godność ucznia. Jeżeli uczeń chce być nazywany inaczej, to nie powinno mu się tego odmawiać. Przykład ostatniej sytuacji widoczny jest w opublikowanym 3 lutego br. artykule Janusza Schwertnera pt. „Miłość w czasach zarazy”². Tylko jeden nauczyciel respektował decyzję Wiktora i prosił o to, by mówić do niego Wiktor, a nie Wiktoria, jak było zapisane w dokumentach.

Panie Ministrze! Zdrowie psychiczne polskich uczniów jest zagrożone i należy podjąć zdecydowane działania, które sprawią, że szkoła nie będzie dla nich miejscem odarcia z godności, lecz placówką, do której będą chcieli przychodzić.

W związku z tym zwracamy się do Pana Ministra, na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz zapisów ustawy o petycjach, o:

- 1. Wprowadzenie obowiązku zatrudniania psychologa w każdej szkole.**
- 2. Przeprowadzenie badania wśród uczniów w zakresie tego, czy ufają szkolnym psychologom oraz są przekonani o ich wykwalifikowaniu.**
- 3. Rozważenie przeprowadzania cyklicznych szkoleń dla nauczycieli i nauczycieli-psychologów w zakresie udzielania uczniom pomocy psychologicznej oraz ich prawa do godności, a także dobrego imienia.**

Wyrażamy zgodę na opublikowanie wszystkich naszych danych kontaktowych.

Z poważaniem

Mikołaj Wolanin
Prezes Fundacji na rzecz Praw Ucznia

Do wiadomości:

1. Łukasz Szumowski, Minister Zdrowia, ul. Miodowa 15, 00-952 Warszawa.
2. Adam Bodnar, Rzecznik Praw Obywatelskich, al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa.
3. Mikołaj Pawlak, Rzecznik Praw Dziecka, ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Warszawa.

² <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/milosc-w-czasach-zarazy/nbqxxwm>.